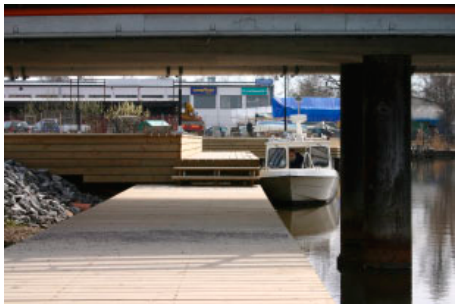

K u n g s ä n g e n

P r o g r a m

Samrådshandling 2005-11-30

Reviderad 2006-08-22

Innehåll

Inledning	3				
Organisation	3				
Sammanfattning	3				
Planeringsförutsättningar	4				
Avgränsning	4				
Planförhållanden	4				
Markägoförhållanden	6				
NULÄGE - Områdesbeskrivning	7	FRAMTID	11	SKISSFÖRSLAG, TEKNIK OCH MILJÖ	18
Markanvändning	8	Övergripande mål	12		
Bebyggelse	8	Identitet	12	Etapputbyggnad	24
Grönstruktur	8	Stadsmässighet	13		
Markförhållande	8	Det levande gaturummet	14	Planprocessen	24
Trafik	9	Det offentliga rummet	15		
Tillgänglighet	10	Offentliga huvudstråk	15	Teknisk försörjning	25
Service	10	Bebyggelse	15		
Teknisk försörjning	10	Grönstruktur	16	Betydande miljöpåverkan (BMP)?	26
		Rekreation och idrott	16		
		Trafik	17		
		Kollektivtrafik	17		

Inledning

Kommunstyrelsen gav 2005-03-14 stadsarkitektkontoret i uppdrag att ta fram ett program för utbyggnad av bostäder inom Kungsängen.

Syftet med programmet är att skapa en samlad bild av förutsättningarna för en utbyggnad av Kungsängen, samt att redovisa konsekvenserna av detta. I programmet formuleras riktlinjer för kommande detaljplanarbete.

Planprocessen

I Plan- och bygglagen, PBL, finns reglerat hur en detaljplan med programsamråd, plansamråd och utställning ska upprättas. Förfarandet syftar till att skapa ett gott beslutsunderlag och ge bl a berörda fastighetsägare och boende möjlighet till insyn och påverkan.

I detaljplanen prövas allmänna intressen mot enskilda intressen. Detaljplanen reglerar markanvändningen och utformningen och möjliggör byggande.

Vad är ett planprogram?

Ett program ska ange förutsättningarna för planarbetet och uttrycka kommunens vilja och avsikter med en viss planeringsuppgift. Syftet med ett detaljplaneprogram är att kommunens beslutsunderlag i ett tidigt skede ska breddas med de berördas erfarenheter och synpunkter. De berörda ska ges möjlighet till insyn och påverkan innan kommunens ställningstaganden är låsta. När programmet godkänts av kommunen ligger det till grund för kommande detaljplaner.

Organisation

Underlag till skisser för området har tagits fram av två oberoende arkitektkontor genom parallellt uppdragsförfarande. Förutsättningarna för uppdraget har formulerats av kommunen.

Medverkande arkitektkontor:
Brunnberg & Forshed arkitektkontor AB
Södergruppen arkitektkontor AB

Projektansvarig:
Lars Barrefelt Stadsbyggnadschef

Kommunens projektgrupp:
Fredrik Drotte, planarkitekt,
projektledare.
Mikael Åklint, exploateringsingenjör.
Christina Adolfsson, trafikingenjör.
Johan Carselind, ingenjör.
Gisela Holmgren, landskapsarkitekt.
Bo Lidén, utredningschef. Miljö-
och hälsoskydds-
kontoret.

Sammanfattning

Programmet syftar till att ge klarhet i om och i vilken omfattning Kungsängensområdet är lämpligt för bostäder.

Området används idag för småindustri, som idrottsområde och som båtuppställningsplats. En omvandling av Kungsängen till bostadsområde kräver att nuvarande användning ges tillfredsställande lösningar. Parallellt med planeringen av Kungsängen planeras ett sportcentrum i Röllingby i anslutning till nuvarande sporthall. En slutlig lösning av mängden och utformningen av idrottsytor, utöver Österskärs närbehov, sker i en sammanvägning av dessa båda projekt.

Ersättningsytor för båtuppställning tillskapas väster om Tunafjärden.

De industriverksamheter som inte kan vara kvar måste kommunen aktivt verka för att hitta attraktiva ersättningsytor för.

Skissförslaget innebär att hela Kungsängensområdet från kv Skonaren söderut till Generalsvägen omvandlas till bostäder. I bostadskvarterens markplan ska erbjudas möjlighet att bedriva verksamhet, gärna med marin inriktning. Söder om bostadskvarteren sparas ett grönområde som kan inrymma olika typer av idrottsanläggningar och ytor för annan rekreation.

Kanalen som skönhets- och identitetsskapande resurs tas omhand på ett stadsmässigt sätt, och blir ett levande offentligt stråk i en naturlig fortsättning på kv Skonarens struktur.

Bebyggelsens utformning syftar också till att skapa en tydlig front mot vattnet och entrén till Åkersberga från Trälhavet och Tunafjärden.

Planeringsförutsättningar

Avgränsning

Det planerade utbyggnadsområdet är beläget mellan centrala Åkersberga och Tunafjärden vid mynningen av Åkers kanal.

Utbyggnaden är ett led i en utveckling av hela centrala Åkersberga. Trafiksituationer och rörelsemönster utanför programområdet påverkas. Redovisning av skisserade lösningar görs övergripande.

Planering av Kungsängenområdet sker parallellt och samordnas med Täljövikens fördjupade översiktsplan och program för centrala Åkersberga. Ambitionen är att kunna ta hand om hela "kanalrummet", dvs kanalens vatten och bebyggelsen närmast kanalen på båda sidor. Resultat från tidigare utförda parallella uppdrag för Täljöviken ligger till grund för arbetet med Kungsängen.

Planförhållanden

Detaljplaner

Utbyggnadsområdet är detaljplanelagt. Området omfattas av fem detaljplaner.

Del av "Kv Skonaren", dpl 388. Planen vann laga kraft 2001-07-17.

Del av Åkersbergaplanen, dpl 60. Planen vann laga kraft 1954-06-23.

Ortofoto över Kungsängen från maj 2001.

Del av "Plan för område invid järnväg", dpl 103. Planen vann laga kraft 1959-09-07.

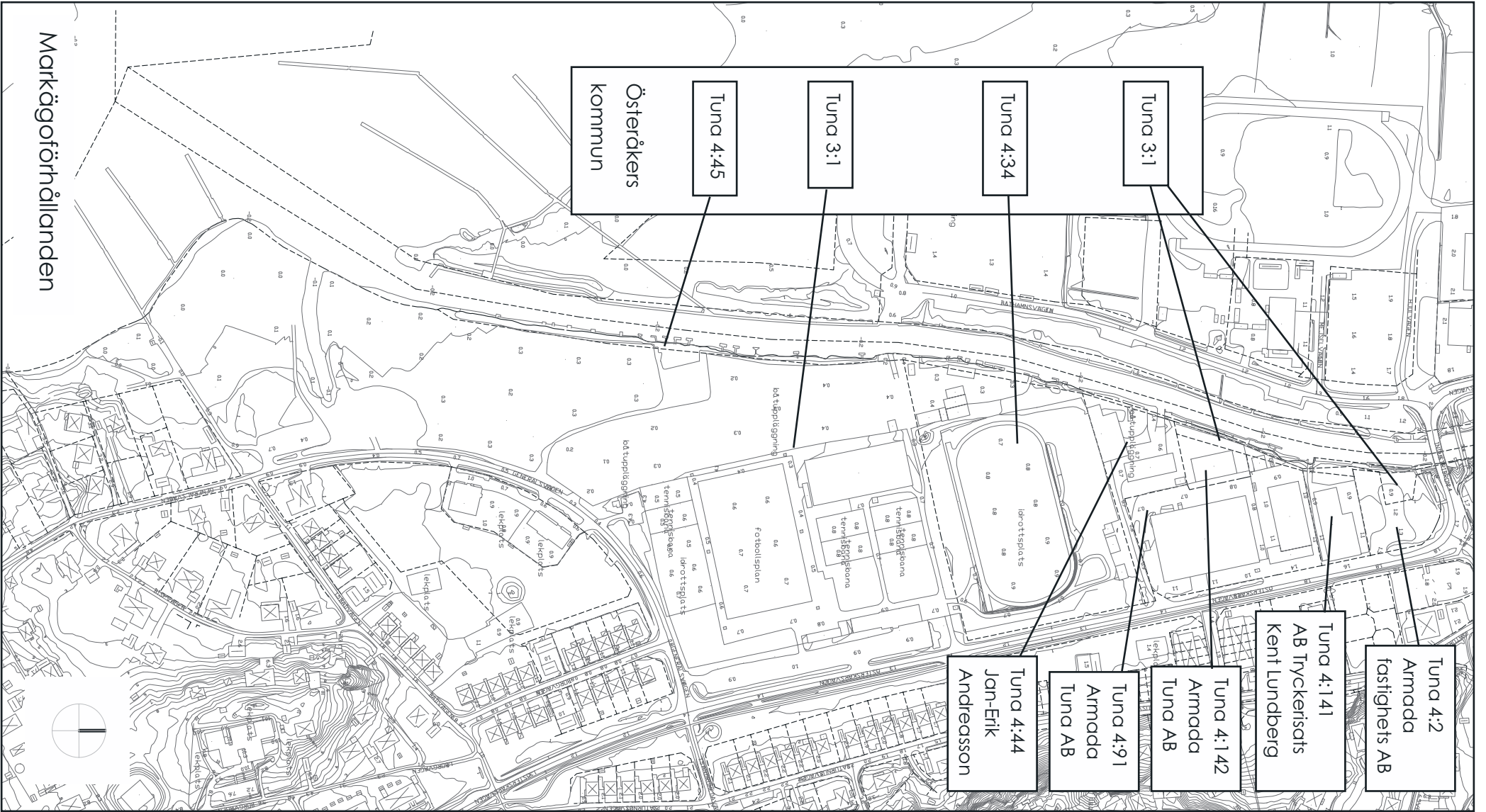
Del av "Västra delen av Österskär", dpl 146. Planen vann laga kraft 1963-02-27.

Översiktsplanen

Från Översiktsplan 2006: (om Åkersberga tätort) "Inom de centrala delarna av tätorten bör en högre exploateringsgrad och större stadsmässighet än hittills övervägas på båda sidor om kanalen." (om Centrala Åkersberga) "...avgränsningen av en tätare och mer stadslig tätortsstruktur studeras..." (om Kungsängen) "Områdena närmast centrum och Åkers kanal utgör en naturlig utvidgning av den tätare stadsbygden. ... Vidare bör miljön och bebyggelsekaraktären längs hela Åkers kanal belysas liksom omvandlingen av Kungsängen i områdets södra del."

Flygfoto taget 21/6 2005 från sydost.

Nuläge - områdesbeskrivning

Områdesbeskrivning

Markanvändning

Kungsängen innehåller en variation av småindustrier från Österskärsvägens bro över kanalen till gräsplanen vid Åkersberga IP.

Åkersberga IP innehåller en gräsplan med friidrottsbanor och en grusplan med omklädnings- och serveringsfaciliteter, samt en tennisanläggning med fyra inomhus- och fyra utomhusbanor.

Väster om Åkersberga IP, mot kanalen, har Trälhavets båtklubb en del av sin båtuppställning.

Programområdets södra del öster om Tunafjärden är obebyggt. Marken används delvis som parkering. En gångväg från Generalsvägen finns till båtbyggor och en numera övergiven badplats i områdets sydligaste del.

Bebyggelse

Småindustribebyggelsen är av hallbyggnadskaraktär och är tillkommen under 1980-talet.

Inom Åkersberga IP och båtuppställningsområdet finns enstaka bodar, samt en enplans omklädnings-, förråds- och serveringsbyggnad.

Det finns inga byggnader av arkitektoniskt eller kulturellt bevarandevärde inom programområdet.

Fornminnen

Området ligger i nära anslutning till Tuna borgruin och det som under medeltiden var en del av Långhundraledens mynning.

Grönstruktur

Inom Kungsängenområdet finns inga naturområden av skyddsvärde.

Grönområdet intill Generalsvägen i uppdragsområdets sydligaste del som idag bl. a. består av sumpmark bör till vissa delar bevaras i ursprungligt skick för upplevelse och biologisk mångfald.

Kring gräsplanen inom Åkersberga IP finns en karakteristisk fullvuxen björkrad. Delar av denna och enstaka större träd bör bevaras.

Markförhållande

Geologi

Området är i sin helhet uppbyggt av mycket sättningsbenägna kohesionsjordarter, överst av 6 - 8 m lerig gyttja/gyttjig lera och därunder av lera till max 17 m djup. Delar av området har fyllning på mellan 0,2 - 0,6 m.

Längs Åkers kanal finns en zon med låg säkerhet mot skred. Det är därför viktigt att området planeras med hänsyn till skredrisk mm.

Byggnader ska grundläggas med pålar.

Enligt preliminära undersökningar ska lägsta golv inte ligga under +2,0 m. Lägsta golv bör helst utföras fribärande. Brygg- och strandkonstruktioner bör utformas som pålade däck så att uppfyllnader i strandlinjen undviks.

Vägar och ledningar bör grundförstärkas.

Stabilisering av strandzonen kan bli aktuell.

Grundvatten

Grundvattennivåer bör belysas i det fortsatta arbetet.

Trafik

Vägar och trafik

Längs Kungsängenområdet östra avgränsning löper Österskärsvägen som matar hela Österskår.

Biltrafik norr-, västerifrån och österifrån bortom järnvägen når Kungsängen via Båthamnsvägen i en signalreglerad korsning vid Stationsvägen samordnad med järnvägen med bommar. Korsningen har redan idag begränsad kapacitet och vid en förväntad trafikökning pga tillkommande bebyggelse i Täljöviken och Österskår bedöms kapaciteten bli än mer bristfällig.

Trafikmängden på Österskärsvägen, sträckan Västra Banvägen till Tunavägen är ca 4000 per årsmedeldygn.

Roslagsbanan utgör en barriär mellan centrum och områdena söder och väster om Västra Banvägen.

För Österskärsvägen med tillhörande gång- och cykelväg är Österåkers kommun huvudman, för övriga angränsande gator är Österskärs Vägförening huvudman. Huvudmannen ansvarar för vinterväghållning, drift- och underhåll samt nybyggnationer.

Parkering och angöring

Inom programområdet finns ett antal mindre besöksparkeringar.

Infartsparkering

Infartsparkering söder om järnvägen finns för 137 bilar på Mejselvägen invid Greyhoundanläggningen, samt för 30 bilar på Båthamnsvägen.

Kollektivtrafik

Kungsängen är försörjt av kollektivtrafik genom Roslagsbanan som har en bytespunkt vid Åkersberga station. Här finns även bytespunkt till anslutande lokalbussnät.

Österskår trafikeras inte av busstrafik, vilket gör att gångavståndet till kollektivtrafikanslutning ofta är längre än 400 m.

Gång- och cykelvägar

Gång- och cykelstråk löper längs Österskärsvägens östra sida och ansluter vidare mot centrum och väster- och österut längs järnvägen. I nord-sydlig riktning utgör Roslagsbanan en kraftig barriär för gång- och cykeltrafiken genom att banan endast kan passeras vid särskilt anordnade gångpassager i plan, den ena mitt för Skutan och den andra omedelbart öster om stationen. Detaljplanen för kvarteret Skonaren möjliggör en passage under Stationsvägen respektive Roslagsbanan längs Åkers Kanal.

Idag finns inga gång- och cykelstråk inom Kungsängenområdet.

Tillgänglighet

Kommunens samtliga förvaltningar har i uppdrag att utifrån sin roll i samhällsplaneringen ta fram tillgänglighetsprogram. Inom all nybyggnation utförs åtgärder för att enligt gällande normer och riktlinjer skapa tillgängliga miljöer för människor med olika typer av funktionsnedsättningar.

Service

I Åkersberga centrum finns ett stort utbud av kommunal och kommersiell service såsom vårdinrättningar, banker, butiker, samt anslutning till buss och Roslagsbanan. Grund- och förskolor finns i Söra och Berga.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Detaljplaneområdet är beläget inom kommunalt VA-verksamhetsområde. Området och angränsande områden försörjs genom ett ledningssystem för vatten, spillvatten och dagvatten med kommunen som huvudman.

EL och tele

Eon AB är huvudman för elkrafts-försörjningen i området (nätägare och ägare av nätstationer).

I och i angränsande områden finns högspänningsledning samt ett flertal lågspänningsledningar.

Alla befintliga nätstationer har mycket litet eller inget utrymme kvar för en ökad belastning av nätet.

Telenätet kan moderniseras och byggas ut ytterligare.

Fjärrvärmeförsörjning

Området kan anslutas till befintligt fjärrvärmenät med tillhörande anläggningar som ägs och sköts av Österåkers Närvärme AB.

Fjärrvärme är utbyggd längs Kanalvägen (Brofästet) till Bergavägen (Bergahöjden) via gång- och cykelbron över kanalen vid väg 276.

Framtid

Följande stycken syftar till att ge en bild av ett framtida centralt Åkersberga där Kungsängen är en viktig del som en stadsmässig länk mellan centrumkärnan, Åkers kanal och Täljöviken-området väster om kanalen.

Kanalen

Kv Skonaren

Övergripande mål:

En modern småstad med stark vattenanknytning och levande stadsmässiga torg- och gatumiljöer.

Identitet

Hur vill vi beskriva Åkersbergas identitet idag? Vilka faktorer påverkar sinnebildningen av Åkersberga?

Åkersberga har idag ingen tydlig identitet. Utvecklingen har under olika skeden med olika stadsplaneringsideal skapat en miljö som är svår att sammanfatta i en identitet.

Närheten till skärgården

Vi vet att närheten till skärgården upplevs som en stor kvalitet av många. En önskan att tydliggöra denna närhet har funnits under lång tid.

Idag pågår ett flertal projekt med syfte att på ett stadsmässigt sätt lyfta fram kanalens och skärgårdens närvaro i den framtida moderna småstaden Åkersberga, bl a genom byggnation av kv Skonaren och planering av området Täljöviken och Kungsängen. Planeringen inriktas på att smälta samman dessa områden med centrumkärnan och att på så sätt tydliggöra småstadens närhet till skärgården. Ytterligare åtgärder, både genom förändrad infrastruktur och byggnation, kan vidtas för att förstärka känslan.

Detta är ett avstamp i ett viktigt identitetsskapande där skärgården ges en framträdande roll i centrala Åkersberga.

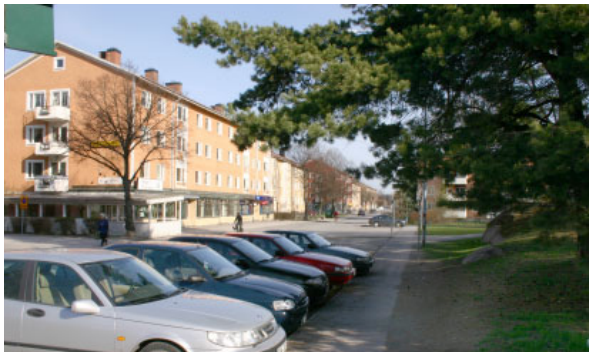
En centralort med tydlig identitet har avgörande betydelse för känslan av tillhörighet och stolthet hos kommuninvånaren.

Stadsmässighet

Stadsmässighet är ett vitt begrepp. En mängd faktorer måste samverka för att känslan ska infinna sig. Följande stycken är ett försök att beskriva dessa faktorer.

Sedan 1950-talet har bebyggelsen i centrala Åkersberga ökat, förtätats och aktiverats på ett sätt som gör att man idag kan tala om stadsmässighet.

Det finns flera kvalitéer kring torget och längs Storängsvägen som bär karaktären av småstad. Husen är ordnade längs gatan, takfotshöjden är begränsad, entréer till verksamheter och bostäder har direkt kontakt med gatan, gatan är försedd med kantstenparkering och det finns en god variation av bostäder, handel och mindre kontor.

Storängsvägen, norrut

I enlighet med programmet för Åkersberga centrum så fortsätter vi bygga vidare på dessa kvalitéer när Kungsängen står inför en bebyggelseutveckling.

Stadstypbegreppen används ofta på olika sätt och kan därför ibland vara vilseledande. Även om trädgårdsstaden skiljer sig från den traditionella småstaden (mera ingående beskrivning ges presentationen av skissförslaget) så är ledstjärnan alltså ett levande gaturum, och i förlängningen, en levande stadsmiljö.

Följande stycken avser förmedla en generell syn och en inriktning inom olika sektorsområden som syftar till att skapa denna levande stadsmiljö.

Västra Banvägen, västerut

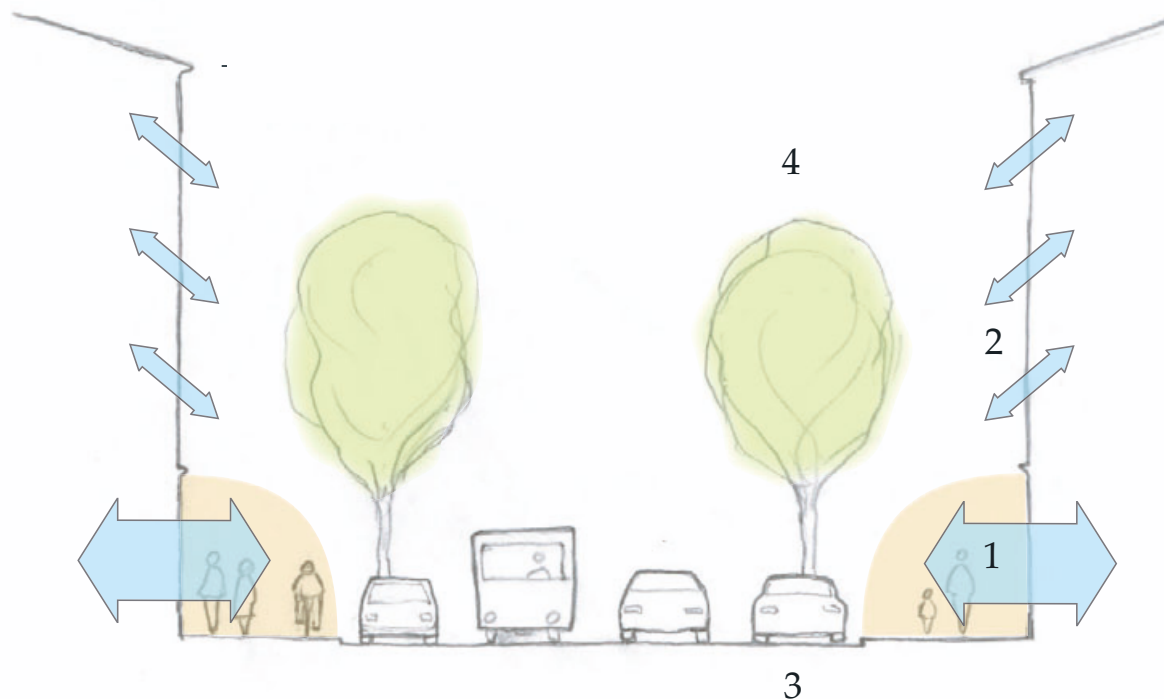
Stationsvägen från Stationstorget, västerut

Skolvägen, söderut

Kv Bergahöjden

Det LEVANDE gaturummet

Stadens gaturum befolkas dygnet runt och måste således fungera som trivsamt gaturum dygnet runt.

När människor rör sig längs en gata är relationen starkast till det som finns och sker i markplan, dvs gatan och de verksamheter som vänder sig mot den. Här ligger störst fokus i planering och gestaltning av gaturummet. Fasaderna ovan markplan är sedan viktiga för att skapa ett vackert och varierande gaturum. Takfotshöjd och gatubredd samverkar för att ge gaturummet behagliga proportioner.

Att skapa ett levande gaturum är att skapa en känsla av social närvaro och trivsel som gaturummet ska förmedla till var och en som rör sig där.

Ett flertal krav måste uppfyllas för att denna känsla ska infinna sig. Gaturummet måste erbjuda många möjligheter till olika sorters möten mellan människor. Det måste vara attraktivt gestaltat och det måste kännas tryggt att röra sig där under dygnets samtliga timmar. Dessa är grundläggande krav.

Följande åtgärder och förslag till utförande samverkar och kompletterar varandra. Alla är nödvändiga för att åstadkomma en stadsmässig helhet.

- 1 Bebyggelsen måste upplevas öppen mot gatan. Byggnaderna fylls i markplanet, dvs längs entréväningen, med verksamheter och bostadsentréer vända utåt gatan. Fasader ges särskild omsorg längs detta låga fasadutsnitt som med trottoaren intill bildar ett intimare gaturum där människor rör sig till fots, med rullstol eller med cykel. Generösa skyltfönster och entréer förmedlar direktkontakt mellan byggnad och gata. Detta skapar förutsättningar för liv och rörelse och olika mötesituationer, som i sin tur skapar goda förutsättningar för trygghet och trivsel.
  - 2 Bostäder längs gatan skapar social närvaro dygnet runt, avgörande för att skapa trygga och brottsförebyggande miljöer på lång sikt.
  - 3 Kantstenparkering, dvs parkering längs med trottoaren, är viktig för stadsgatans funktioner, dels för möjligheter att nå entréer längs gatan, och dels som trygghetsskapande element.
  - 4 Vacker och ordnad växtlighet höjer gatans attraktivitet. Plantering av trädalléer är ett stadsmässigt sätt att uppgradera och knyta samman vissa huvudgator.
- God och varierad belysning gör gatan attraktiv och är starkt bidragande till trygghetskänslan nattetid.
  - Möblering av torg- och gaturum bör präglas av en helhetssyn så att gestaltning och lokalisering av skyltar, papperskorgar, uteserveringar, belysningsstolpar, reklam, blomster, pollare, cykelställ mm, samordnas i harmoni med omgivande arkitektur.
  - Tillgänglighet. Gaturummet måste vara tillgängligt för alla, även för människor med olika funktionsnedsättningar.

Det offentliga rummet

Det offentliga rummet är det rum som är och som upplevs som tillgängligt för alla människor dygnet runt. I en stad hör gator, torg, platser och parker till de offentliga rummen. Det är väsentligt att dessa rum utformas så att det är tydligt vilka ytor som vem som helst får ta i anspråk, dvs att tydliga skiljelinjer finns mellan det som är privat och det som är offentligt.

Offentliga huvudstråk

Offentliga huvudstråk är de stråk som frekventast nyttjas av besökare utifrån, och som därmed bäst lämpar sig för handels- och restaurangverksamheter. Genom medveten planering kan man styra placeringen av dessa stråk.

Ambitionen för Kungsängenområdet på lång sikt är att skapa två tydliga offentliga huvudstråk; ett nord-sydligt längs Åkers kanal, samt ett öst-västligt som som knyter samman Österskär, Kungsängen och Täljövikens nya kanalstad över en ny bilbro.

Genom att fokusera på ett fåtal offentliga stråk skapas större förutsättningar för att dessa verkligen fungerar kommersiellt och därmed ger det folkliv som önskas.

Övriga gator i området ingår i ett öppet gatunät och är en del av det offentliga rummet om än av annan karaktär.

Bebyggelse

Behov

Inflyttning av nya invånare till Österåkers kommun sker i snabb takt, främst till småhusboende, men även till lägenhetsboende. Det finns dessutom en ökande andel äldre som lämnar sina småhus och istället efterfrågar centralt belägna lägenheter. Behovet är således stort och en utvidgning av småstaden motiverad.

Utbredning och förtätning

Sydväst om centrum, i områdena Täljöviken och Kungsängen, planeras en omfattande utbyggnad. Områdenas bebyggelse bör på ett tydligt sätt sammanlänkas med centrumkärnans bebyggelse.

Inom Kungsängen och Täljöviksområdet skapas nya centrumnära lägen för flerbostadshus med verksamheter i markplanet. Det innebär samtidigt att kommunen aktivt måste verka för att attraktiva ersättningsytor hittas till de industriverksamheter som inte kan vara kvar.

Innehåll och gestaltning

Det är av stor betydelse för livet i det offentliga rummet, dvs gator, parker och torg, att byggnader kring dessa fylls med varierat innehåll. Olika användning, lägenhetstyper och lägenhetsstorlekar blandas.

Hur "läser" vi staden vi rör oss i?

Ordning och reda i stadsmiljön är viktig för vår förmåga att orientera oss. En tydlig relation mellan byggnader bör finnas så att byggnader med stort

allmänintresse får bilda accenter i en i övrigt lågmält gestaltad stadsmiljö. Detta förhållande medverkar till att skapa harmoni i stadsbilden.

Vid placering av bebyggelse tas stor hänsyn till överblickbarhet och orienterbarhet. Att på ett enkelt sätt kunna läsa av och förstå en miljö och dess riktningar och rörelsemönster ökar känslan av trygghet och trivsel.

Varje tid bör få ge sitt avtryck. Att tillåta ständigt föränderliga stil- och designideal att få komma till uttryck i stadsbilden ger variation och mervärde. I fråga om mer storslagna och framträdande projekt bör frågan avgöras genom parallella uppdrag.

Val av material, detaljlösningar och färgsättning är faktorer som är starkt karaktärsbildande för en stadsmiljö. Putskaraktären har etablerats i Åkersberga under det senaste decenniet och är väl värd att bygga vidare på. Beständiga material som åldras vackert, och omsorg om detaljer, såsom takfotsavslutningar, entréer, glaspartier etc, kräver mindre underhåll och får längre "estetisk hållbarhet".

Bebyggelseskalan i Åkersberga centrum varierar. Den generella skalan i en utbyggnad av Kungsängenområdet bör vara mellan 2-4 våningar. Bebyggelsen bör ge ett samlat intryck. Stor tyngpunkt ligger på att skapa kontinuitet och helhet i stadsmiljön.

Grönstruktur

Österåkers kommun är sedan länge känd som en grön kommun. Denna identitet är svag i Åkersbergas centrala delar. Att förstärka grönstrukturen i Åkersbergas centrala delar är således önskvärt.

I centrala Åkersberga finns grönområden av olika karaktär. Genom att dessa karaktärer tydliggörs och förstärks minskar risken för att nyexploatering skadar värdefulla grönstrukturer. Med tanke på Åkersbergas snabba befolkningsutveckling är befintliga anordnade parkytor (Järnvägsparken och Åkar-Pelles park) kvantitativt och innehållsligt otillräckliga för att tillfredställa invånarnas behov av närrecreation. Flera anordnade närparker behövs, samt att centrumkärnans länkar till större rekreationsområden förtydligas.

Recreation och idrott

Områdets läge intill Tunafjärden ger det stor potential som rekreationsområde. Bryggor, spänger och strandpromenader kan bli spännande miljöer att flanera, motionera och vistas i. Inom området ska också ges goda möjligheter till idrottsutövning för områdets närbehov.

Referenser för idéarbetet

Trafik

Ett stadsmässigt gatunät är motsatsen till ett trafikseparerat. En förutsättning för ett levande gaturum är att bilister, cyklister och gående på samma villkor utnyttjar samma gaturum.

Även vägmönster bör ges en större stadsmässighet genom att skapa ett tätare integrerat gatunät. Det innebär att ett långsiktigt mål också måste vara att mildra eller bygga bort barriäreffekter.

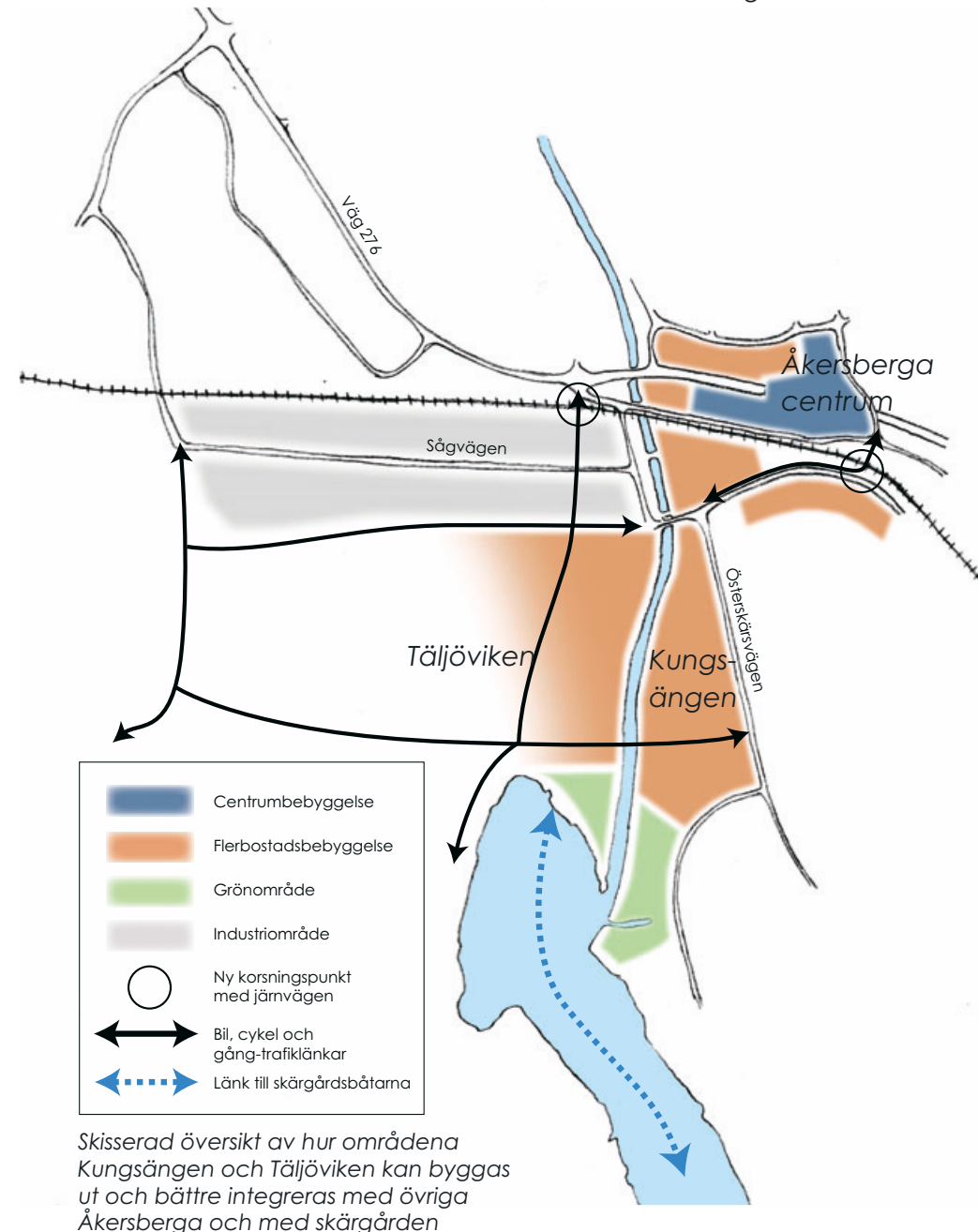
Ett tätt integrerat vägnät skapar större rörelsefrihet, som i sin tur genererar ett rörelsemönster som är mera jämnt fördelat över gatunätet, som i sin tur skapar flera möjliga lägen för verksamheter att etablera sig, som i sin tur genererar liv och rörelse längs gatan osv.

Minskade barriäreffekter, idag huvudsakligen förorsakade av Roslagsbanan och Roslagsvägen, skapar ett öppnare samhälle med större rörelsefrihet och integrationsmöjlighet.

Kollektivtrafik

Ett av målen är att, med hjälp av ett tätare integrerat vägnät, kunna möta en kraftig bebyggelseutveckling genom att utöka busstrafiknätet till att bli heltäckande och effektivt för hela centrala Åkersberga. Resenärer bör ha ett gångavstånd på max 400 meter till närmaste busshållplats/tågstation.

Ytterligare ett mål är att tydliggöra centrumkärnan som samhällets knutpunkt för kollektivtrafik genom att järnvägsförbindelsens effektivitet mellan Åkersberga Centrum och Stockholm utvecklas.

Skissförslag, teknik
och miljö

ALLMÄNT

Förslagets övergripande struktur, för såväl Kungsängsområdet som för Täljövksområdet, bygger på en gestaltning utifrån Trädgårdsstadens principer. Här ska det vara blandad bebyggelse med olika hustyper. En tydlig kvartersstruktur med medvetet formade gaturum och platsbildningar ska genomsyra planeringen och den i tid långvariga utbyggnaden. Bebyggelsen ska vara småskalig och ha en måttlig exploatering. Tillgång till service, vård, rekreation och möjlighet till arbetsplatser ska säkerställas inom strukturen och möjliggöras inom planen.

Den attraktiva identitetsskapande gestaltningen som tydliggör Åkersberga som skärgårdsstad ska utvecklas genom att stor möda läggs vid utformning av kanal- och vattenrum. Bebyggelse, allmänna stråk och platser vid dessa är av största betydelse för att uttrycka detta. Vattenrummen med sina stränder och kajer är avsedda som offentliga rum.

I områdets södra del, mot Generalsvägen, skapas lägen för idrottsanläggningar avsedda för områdets närbehov (se skiss sida 21). Åkersberga IPs roll som central idrottsplats kommer successivt under

utbyggnaden att övertas av Röllingby sportcentrum i form av nya och utvidgade idrottsanläggningar där. Frågan om när, var och hur tennisverksamheten tas om hand är kopplat till områdets etappindelning och löses i ett senare skede.

Erforderligersättning för befintligasportanläggningar skall tas fram innan dessa ytor tas i anspråk.

Det valda skissförslaget har utformats av Södergruppen arkitektkontor AB utifrån förutsättningar som ställts upp av kommunen i ett program för parallella uppdrag.

vattenfront

gångbroar

utsiktstorn

tvärkanal

bearbetade kajer

gränder

vinter aktivitet

sjötorg

kanalrum

boende vid kanalen

gatuparkering

Referensbilder

VATTENRUMMEN

Åkers kanal bebyggs på ömse sidor. Mellan bebyggelsen och kanalen anläggs gång- och cykelstråk. Den östra sidan, som nås av kvällssolen, har bredare mått som tillåter vistelse och möblering längs kanalen. En serie små, tydliga platsbildningar utbildas längs kanalstråket. Parkrum öppnar upp längs kanalens ömse sidor och möjliggör även för transporter till småbåtar. Kanalens länk med centrum via stråket V Banvägen / Österskärsvägen formas som torg intill Industribron. På sikt bör även förbindelsen med centrum norrut via Skonaren förbättras i och med att järnvägsbron byggs om.

Över kanalen anläggs gång- och cykelbroar, som binder samman Täljöviks- och Kungsängsområdena.

Söderut byggs en bilbro och ytterligare söder därom vidgas kanalen för en gästhamn. För att öppna upp kanalen vid dess mynning mot Tunafjärden muddras sedimentavlagringarna i söder.

Om och hur den befintliga gräsplanen på Åkersberga IP kan användas i den framtida kvartersstrukturen avgörs i en framtida diskussion.

Situationsplan 1:4000

Nuvarande situation framträder under utbyggnadsförslaget.

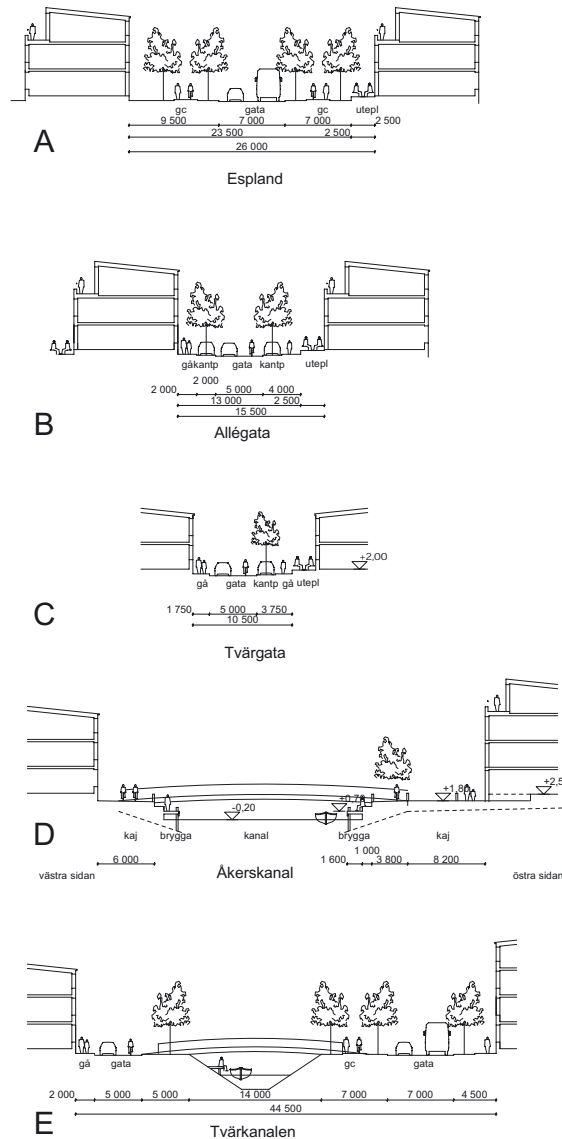
GATURUMMEN

I enlighet med trädgårdsstaden principer blandas olika trafikslag i gaturummet. Återvändsgator undviks. Föreslaget gatunät ges en tydlig hierarkisk struktur.

Centralt genom Kungsängen i öst- västlig riktning anläggs en Esplanad. Även på Täljösidan, i nord-sydlig riktning, anläggs en Esplanad. Båda Esplanaderna mynnar ut i Täljövikens Hamnplan. Övriga öst- västliga gator på Kungsängssidan anläggs som Allégator. De nord- sydliga, krökta Tvärgatorna, har smalare mått. Allégatorna fortsätter via broarna över till Täljösidan.

Esplanaderna har separata gång- och cykelbanor. Övriga gator har gångbanor.

Gatorna har mått som tillåter kantstensparkering. Genom den småskaliga bebyggelsen kan härigenom en stor del av p-behovet lösas. Ytterligare p-platser kan anläggas inom respektive kvarter. Regler för dessas utformning bör utarbetas i det fortsatta arbetet (ej p-tyor i kvartershörn bl a).

Sektioner, skala 1:800

PARKRUMMEN

Alla kvarter vetter helt eller delvis mot vattenrum eller parkrum.

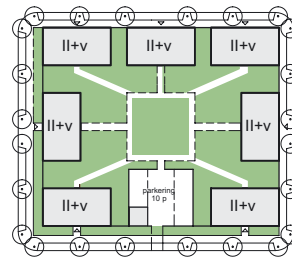
På Kungsängssidan rymmer Esplanaden en liten stadspark som övergår till ett sluttande torg mot kanalen och dess gästhamn. I norr sparas ut för parker på ömse sidor om kanalen.

Längst i söder intill Generalsvägen lämnas likaledes obebyggt och med parkkaraktär. Här anläggs mindre idrottsanläggningar och gräsytor för områdets närbehov. Området görs tillgängligt för promenader, längs kanalen och genom den grönskande parken. I samband med utvidgningen av kanalens mynning och söder därom anordnas en badplats.

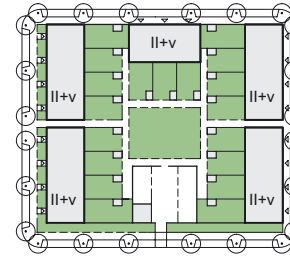
BEBYGGELSEN OCH KVARTEREN

Längs Åkers kanal är bebyggelsen på ömse sidor två till tre våningar och med indragen kungsvåning. Inom Kungsängen är det i övrigt i huvudsak två våningar – ibland med inredd vind. Mot torg och esplanader är det något högre – tre våningar. Exploateringen söderut är glesare för att möta villaskalan i Österskär.

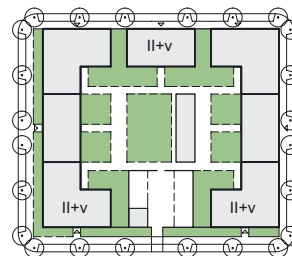
I det fortsatta planarbetet upprättas ett gestaltungsprogram. Här samordnas den yttre miljön mellan de olika kvarteren och dess byggherrar. Ledord i arbetet ska vara trädgårdsstadens former för gaturum samt mot vattenrummen husens uttryck i relation till vatten och skärgården.

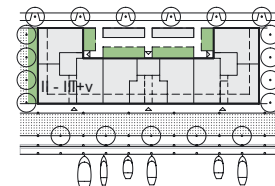
typkvarter alt .1
12partus
36 gatur, 10 carp

typkvarter alt .3
16partus
36 gatur, 10 carp

typkvarter alt .2
36part
36 gatur, 10 carp

typkvarter Åkerskanal
22part
10 gatur

Typkvarter 1:2000

SERVICE, VÅRD OCH ARBETSPLATSER

I nordost vid det här föreslagna torget intill korsningen Industribron Österskärsvägen finns utrymme för några lokaler (t ex pizzeria, pub).

Längs Åkers kanals båda sidor förbereds för små lokaler för verksamheter i bostadshusens bottenvåningar.

Hotellverksamhet kan vara aktuell någonstans längs kanalen.

Intill det centrala torget på Kungsängssidan och vid den intilliggande gästhamnen föreslås plats för kommersiella lokaler.

Längs Åkers kanal bildas ett stråk med platsbildningar.

Beroende på utbyggnadstakt och behov av förskola föreslås, inom Kungsängsområdet, några alternativa lägen för en sådan. Därutöver kan också tomtén söder om Generalsvägen ytterligare nyttjas för lokaler för vård och omsorg.

På Täljövikssidan bör tillförsäkras att här, inom den givna planstrukturen, möjliggörs för en etablering av kontor, hantverkslokaler mm. Mot hamnen i söder reserveras för kommersiella lokaler.

Lämpligt läge för en ångbåtsbrygga i anslutning till Tunafjärden avsedd för ev. reguljär skärgårdstrafik bör studeras .

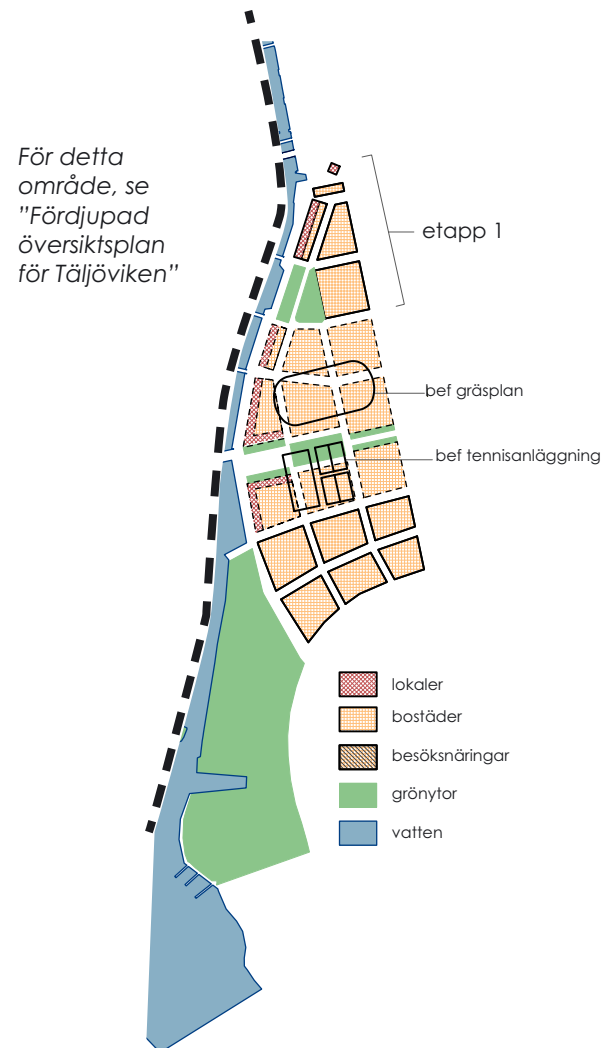
ETAPPUTBYGGNAD

Utbyggnaden av Kungsängssidan föreslås i några lämpliga etapper och med hänsyn bl a till de olika idrottsanläggningarnas flyttning i tiden. Kvartersstorlekarna är även anpassade för att möjliggöra för flera olika byggherrar att medverka.

Täljösidans utbyggnadstakt kan ske oberoende av en utbyggnad på Kungsängssidan. Båda sidor av Åkers kanal bör om möjligt uppföras i ett sammanhang – dels för samordning av gestaltningen och dels för samordning av infrastrukturen. För ett byggande av kanalens västra sida erfordras endast en mindre justering av läget för Båthamnsvägen.

PLANPROCESSEN

Ambitionen är att hela området detaljplanearbetet utförs i etapper med etapp 1 enligt förslag i skiss intill.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Vatten och avlopp

En VA-utredning för området och kringliggande områden kommer att utföras. En flytt eller utökning av ledningssystemet kan vara nödvändigt.

EL och tele

Beroende på områdets kommande storlek kan en viss förstärkning av telenätet behövas. Dagens ledningar är utbyggda för dagens bredbandsstandard vad beträffar kapacitet och behov.

Fjärrvärmeförsörjning

I området finns i dagsläget ej fjärrvärme men möjlighet finns till värmeförsörjning genom fjärrvärme som kan dras från centrala Åkersberga. Fjärrvärme distribueras och initieras genom Österåkers Närvärme AB. En indragning av fjärrvärme i området kan innebära stora ledningsarbeten i och till området.

Fjärrvärmeledningar ligger på ca. 1 meters djup och har inga särskilda säkerhetsavstånd i vare sig höjd eller sidled.

BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN (BMP)?

Behovsbedömning

Nedanstående syftar till att ge erforderligt underlag för att bedöma om kommande detaljplaner innebär betydande miljöpåverkan (BMP) eller ej. Om så är fallet ska en miljöbedömning göras som resulterar i en miljökonsekvensbeskrivning, en MKB. Detta görs inte om kommande detaljplaner inte bedöms ha betydande miljöpåverkan.

Rubriker enligt Boverkets handbok för miljöbedömning av planer, kontrollerade mot bedömningskriterierna i bilaga 2 och bilaga 4 i MKB-förordningen:

1. Platsens egenskaper

1.1 Förorenad mark

Det finns inga kända föroreningar i marken. Industriverksamhet har pågått under längre tid inom området. Föroreningshalten i marken, där schaktning ska ske eller där grönytor ska anläggas, bör undersökas som underlag för beslut om hanteringen av massor.

1.2 Vattenstånd

Framtida normalvattenstånd ska utredas. Vid byggnation ska hänsyn tas till detta och till kanalens skiftande vattenstånd.

1.3 Trafikbuller

Österskärsvägen löper längs områdets östra gräns. Trafikmängden är idag ca. 4000 bilar per årsmedeldygn. En trafikbullerutredning måste tas fram som visar hur riktvärden och mål ska uppnås. Utredningen bör visa vägtrafikbullernivåerna vid alla bostadsfasader.

1.4 Marinarkeologiskt betydelsefulla områden

Området ligger i anslutning till Tuna borgruin och det som under medeltiden var Långhundraledens mynning.

2. Karakteristiska egenskaper för de verksamheter, anläggningar och åtgärder som programmet avser att medge

2.1 Trafikbuller

Planerad bebyggelse alstrar ett trafikbuller till området. En trafikbullerutredning enligt punkt 1.3 bör tas fram.

2.2 Avfallshantering

Planerad bebyggelse är avfallsalstrande. Avfallet från boende och verksamheter skall kunna samlas och sorteras inom respektive fastighet.

2.3 Dagvattenhanteringen

Planerad bebyggelse ökar mängden hårdgjord yta, vilket ställer särskilda krav på dagvattenhanteringen. Dagvattenhanteringen bör i görligaste mån utjämnas flödestoppar och återföra vattnet till grundvattnet. Exempel på lösningar är flödesutjämnande infiltrationsmagasin, växtklädda tak och armerade gräsytor.

2.4 Grundvattennivåer

Byggnationens påverkan på grundvattnets nivå och kvalitet bör utredas.

2.5 Energiförsörjning

Värmeförsörjning förutsätts ske genom anslutning till fjärrvärmenät.

2.6 Olägenheter under byggtiden

Riktlinjer för buller från byggarbetsplatsen bör följas. Avfallshandlingen under byggtiden skall utgå från resurshushållning och utsortering av farligt avfall.

2.7 Övrigt

Vatten och spillvatten förutsätts ordnas genom anslutning till befintligt kommunalt ledningsnät inom området

3. Planens tänkbara effekter

Effekterna av förutsättningar och risker beskrivna under punkt 1 och 2 bedöms som hanterbara utan att riktvärden överskrids.

4. Sammanfattning

Bedömningen är att kommande detaljplaner inte har betydande miljöpåverkan. Ovan beskrivna förutsättningar och potentiella risker bedöms kunna hanteras utan att riktvärden överskrids. Det kan dock i senare detaljplanetapper bli aktuellt att göra nya behovsbedömningar, särskilt med avseende på vad utredningar om förorenad mark och marin arkeologiska värden visar. Inga nationella, regionala eller kommunala miljömål åsidosätts. Programmet innebär inte skada på riksintressen.